

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กรมอาชีวศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่ง ที่มีหน้าที่รับผิดชอบต่อการจัดการศึกษาทางด้านวิชาชีพในการผลิตแรงงานระดับกึ่งฝีมือ ระดับฝีมือและช่างเทคนิค ได้มีการปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพอยู่เสมอเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและ เศรษฐกิจของประเทศดังจะ เห็นได้จากหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพมีการปรับปรุงหลักสูตรมาแล้วถึง 2 ครั้ง โดยเริ่มตั้งแต่หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2524 ปรับปรุงมาเป็นหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2530 และได้ปรับปรุงครั้งสุดท้ายมาเป็นหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2530 (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1 พ.ศ. 2533) ซึ่งเป็นหลักสูตรที่กำลังใช้อยู่ในปัจจุบัน ที่ต้องการมุ่งให้นักเรียนมีความรู้ มีทักษะ มีความชำนาญทางด้านวิชาชีพ ก้าวทันกับเทคโนโลยีที่ทันสมัย และบรรลุผลของปรัชญาการจัดการอาชีวศึกษาในด้านทักษะเยี่ยม เปี่ยมคุณธรรม ล้ำเลิศวิชา ใช้เวลาให้เกิดคุณ

หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2530 (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1 พ.ศ. 2533) เป็นหลักสูตรที่ประกอบด้วย 5 ประเภทวิชา ได้แก่ ช่างอุตสาหกรรม เกษตรกรรม พณิชยกรรม คหกรรมและศิลปหัตถกรรม โดยเฉพาะหลักสูตรประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรมสามารถให้นักเรียนเลือกเรียนได้ตามความถนัดและความสนใจของตนเองได้ถึง 7 สาขาวิชา คือ

1. สาขาวิชาช่างยนต์
2. สาขาวิชาช่างกลโลหะ
3. สาขาวิชาช่างไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์
4. สาขาวิชาการก่อสร้าง
5. สาขาวิชาช่างอุตสาหกรรมสิ่งทอ
6. สาขาวิชาช่างต่อเรือไม้ - เหล็ก
7. สาขาวิชาช่างพิมพ์

หลังจากได้มีการปรับปรุงหลักสูตรแล้ว หลักสูตรจะถูกนำไปสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาซึ่งเรียกว่าการใช้หลักสูตร สถานศึกษาต้องเตรียมสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรให้พร้อม ไม่ว่าจะเป็นด้านบุคลากร อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพราะการใช้หลักสูตรเป็นขั้นตอนสำคัญที่ทำให้เกิดการเรียนการสอน (บุญมี เณรยอด, ม.ป.ป. สุมิตร คุณานุกร, 2523) และทำให้นักเรียนบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่หลักสูตรต้องการ แต่อย่างไรก็ตามหลักสูตรจะพัฒนาขึ้นมาดีเพียงใดก็ยิ่งพบข้อบกพร่องของการใช้หลักสูตรอยู่เสมอ ดังที่ พินิต เข็มทอง (2529) ได้ศึกษาการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2524 พบว่า การจัดการเรียนการสอนในภาคปฏิบัติยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ครู อาจารย์จำนวนมากยังเน้นภาคทฤษฎีมากกว่าภาคปฏิบัติ เพราะง่ายและสะดวกในการเตรียมการสอน แม้แต่การสอนภาคทฤษฎีก็ขาดความคิดริเริ่มที่จะหาวิธีการสอนแบบใหม่ ๆ และมักจะเน้นความรู้ความจำมากกว่าความเข้าใจ หรือการปรับนำไปใช้ในสภาพจริง จึงเป็นการยากสำหรับผู้เรียนที่จะสามารถเชื่อมโยงความรู้ระหว่างภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติได้

การจัดการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ เป็นการจัดการศึกษาที่เน้นด้านการศึกษาปฏิบัติ ที่ต้องอาศัยการใช้หลักสูตรไปถ่ายทอดความรู้ และทักษะเพื่อการประกอบอาชีพ การที่นักเรียนจะเกิดความรู้และทักษะได้นั้น ต้องขึ้นอยู่กับการใช้หลักสูตรของผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอน เป็นสำคัญ เพราะผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอนเป็นบุคคลที่ใช้หลักสูตรโดยตรงในระดับสถานศึกษา ต้องรับผิดชอบที่จะระดมเทคนิค และวิธีการต่าง ๆ ที่จะทำให้นักเรียนบรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตร หน้าที่ของสถานศึกษามีไม่แต่เพียงการใช้หลักสูตรเท่านั้น แต่จะต้องมีการตรวจสอบว่า การใช้หลักสูตรมีคุณภาพดีเพียงใด มีข้อบกพร่องที่จะต้องแก้ไขตรงส่วนไหน และจะรู้ได้อย่างไรว่า การใช้หลักสูตรมีคุณภาพดี หรือไม่ดี มีข้อมูลอะไรมาสนับสนุนที่จะนำไปสู่การปรับปรุงหลักสูตร ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรสิ่งสำคัญที่จะทำให้ทราบข้อมูลดังกล่าวได้ก็คือวิธีการประเมินผล การใช้หลักสูตร

การประเมินผลการใช้หลักสูตร เป็นสิ่งสำคัญของการติดตามประเมินผลเมื่อนำหลักสูตรไปใช้ เป็นการตรวจสอบว่าหลักสูตรสามารถนำไปใช้ได้ดีเพียงใด มีส่วนไหนที่เป็นอุปสรรคต่อการ ใช้หลักสูตร เพื่อแก้ไขให้การ ใช้หลักสูตรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นข้อมูลสำหรับการนำไปปรับปรุงหลักสูตร ดังที่กรมอาชีวศึกษาได้ทำการประเมินผลการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2524 ในปีการศึกษา 2528 พบว่าการนำหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2524 ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนและประสบการณ์ ให้ผู้เรียนมีความรู้ความชำนาญตามที่ ตลาดแรงงานต้องการได้อย่างเต็มที่ ผู้สำเร็จการศึกษาว่างงานโดยเฉลี่ยถึงร้อยละ 26 และ

ชลอการว่างงานโดยการศึกษาต่อค่อนข้างสูง กรมอาชีวศึกษาตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจึงนำมาเป็นพื้นฐานในการปรับปรุงหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2524 มาเป็นหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2530 (หน่วยศึกษานิเทศก์, 2532) และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2530 ได้เริ่มใช้เมื่อปีการศึกษา 2530 จากการได้ติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตร พบว่าการจัดการเรียนการสอนเป็นระบบ 4 ภาคเรียนไม่เหมาะสมกับสภาพสังคมของประเทศ อีกทั้งเนื้อหาวิชาน้อยไปไม่สนองกับความต้องการของตลาดแรงงานทำให้มีการปรับปรุงหลักสูตรมาเป็นหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2530 (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1 พ.ศ. 2533) โดยปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนในระบบ 2 ภาคเรียน เนื้อหาหลักสูตรเน้นการเรียนวิชาภาคปฏิบัติมากขึ้น (กรมอาชีวศึกษา, 2533) จากเหตุผลดังกล่าวของการประเมินผลการใช้หลักสูตร เป็นผลทำให้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2524 เปลี่ยนมาเป็นหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2530 และเปลี่ยนมาเป็นหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2530 (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1 พ.ศ. 2533) โดยเริ่มใช้ตั้งแต่ปีการศึกษา 2533 จนถึงปัจจุบัน

ดังนั้น หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2530 (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1 พ.ศ. 2533) สาขาวิชาช่างไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งรัฐบาลจัดให้เป็นสาขาที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมสมัยใหม่ และเป็นสาขาขาดแคลนที่ต้องการของตลาดแรงงานในขณะนี้ กรมอาชีวศึกษาได้สนองนโยบายดังกล่าวโดยการเพิ่มจำนวนการผลิตนักเรียนสาขานี้ให้มากขึ้น ในแผนพัฒนาอาชีวศึกษาฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 - พ.ศ. 2539) (กรมอาชีวศึกษา, 2534) และเนื่องจากหลักสูตรนี้ได้ใช้มาครบ 3 ปี มีผู้จบการศึกษาไปแล้ว 1 รุ่น แต่ยังไม่มีการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องการประเมินผลการใช้หลักสูตรของแต่ละสาขาวิชา การประเมินผลการใช้หลักสูตรสาขาวิชาช่างไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์ก็เพื่อเป็นการตรวจสอบว่าสามารถนำหลักสูตรไปใช้ได้ดีเพียงใด ในสถานศึกษามีส่วนไหนที่เป็นปัญหาและเป็นอุปสรรคต่อการใช้หลักสูตร ข้อมูลที่ได้จากการประเมินจะนำมาปรับปรุงแก้ไขให้การใช้หลักสูตรสาขาวิชานี้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะถ้าหากการใช้หลักสูตรไม่มีคุณภาพแล้ว และไม่มีการปรับปรุงแก้ไข ย่อมมีผลกระทบต่อนักเรียนด้านความรู้และทักษะ อันเป็นสาเหตุให้นักเรียนไม่มีคุณภาพเกิดปัญหาการว่างงานส่งผลเสียหายทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ อีกทั้งการประเมินผลการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. 2530 (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1 พ.ศ. 2533) สาขาวิชาช่างไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์ ยังเป็นนโยบายของกรมอาชีวศึกษาที่ส่งเสริมการทำวิจัย เพื่อหาข้อมูลมาปรับปรุงหลักสูตรวิชาชีขสาขาต่าง ๆ โดยเฉพาะที่เป็นสาขาขาดแคลน และสาขานำ (กองแผนงาน, 2534)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาการประเมินผลการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2530 (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1 พ.ศ. 2533) สาขาวิชาช่างไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อจะได้ทราบถึงคุณภาพของการใช้หลักสูตร ปัญหาและอุปสรรคต่อการใช้หลักสูตร และนำไปเป็นข้อมูลของการปรับปรุงหลักสูตร ให้มีการใช้หลักสูตรที่สามารถพัฒนา นักเรียนให้มีคุณภาพ และสนองความต้องการของตลาดแรงงานได้ดียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อประเมินผลการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2530 (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1 พ.ศ. 2533) สาขาวิชาช่างไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์ ในวิทยาลัยเทคนิค สังกัดกองวิทยาลัยเทคนิค กรมอาชีวศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการประเมินผลการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2530 (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1 พ.ศ. 2533) สาขาวิชาช่างไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์ ในวิทยาลัยเทคนิค สังกัดกองวิทยาลัยเทคนิค กรมอาชีวศึกษา จำนวน 72 แห่ง โดยมีขอบเขต ดังนี้

1. ประชากรของการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอน และนักเรียน ในวิทยาลัยเทคนิค สังกัดกองวิทยาลัยเทคนิค กรมอาชีวศึกษา ที่เปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2530 (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1 พ.ศ. 2533) สาขาวิชาช่างไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์ จำนวน 72 แห่ง

2. การวิจัยครั้งนี้ ศึกษาขอบเขตของการวิจัยในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

2.1 ด้านการเตรียมความพร้อมก่อนการใช้หลักสูตร ประกอบด้วย

2.1.1 การเตรียมบุคลากร

2.1.2 การจัดวัสดุ อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน

2.1.3 การจัดเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน

2.1.4 การจัดอาคารสถานที่

2.1.5 การประสานงานกับสถานประกอบการ

2.1.6 การเตรียมงบประมาณ

2.1.7 การจัดระบบบริหารงาน

- 2.2 ด้านการบริหารหลักสูตร ประกอบด้วย
 - 2.2.1 การวางแผนงานด้านวิชาการ
 - 2.2.2 การจัดตารางสอน
 - 2.2.3 การจัดอาจารย์เข้าสอน
 - 2.2.4 การนิเทศการศึกษา
 - 2.2.5 การส่งเสริมขวัญและกำลังใจ
 - 2.2.6 การส่งเสริมการใช้ทรัพยากรท้องถิ่น เพื่อช่วยในการจัดการเรียนการสอน
- 2.3 ด้านการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร ประกอบด้วย
 - 2.3.1 การจัดทำแผนการเตรียมการสอน
 - 2.3.2 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
 - 2.3.3 การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร
 - 2.3.4 การวัดและประเมินผล

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นข้อมูลพื้นฐานในการปรับปรุงหลักสูตรสาขาวิชาช่างไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์ ของกรมอาชีวศึกษาให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น
2. เป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอน ในการวางแผนส่งเสริมและปรับปรุงการเรียนการสอน สาขาวิชาช่างไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
3. เป็นข้อมูลสำหรับหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมอาชีวศึกษา ในการนำไปจัดการนิเทศการศึกษาให้กับสถานศึกษาที่เปิดสอนหลักสูตรสาขาวิชาช่างไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์ ให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

หลักสูตร หมายถึง หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2530 (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1 พ.ศ. 2533) สาขาวิชาช่างไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์

การใช้หลักสูตร หมายถึง การนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ เพื่อให้นักเรียนบรรลุตามที่หลักสูตรได้กำหนด ซึ่งประกอบด้วย การเตรียมความพร้อมก่อนการใช้หลักสูตร การบริหารหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร

การประเมินผลการใช้หลักสูตร หมายถึง การประเมินผลเพื่อตรวจสอบว่าหลักสูตรสามารถนำไปใช้ได้ดีเพียงใด มีส่วนไหนที่เป็นอุปสรรคต่อการใช้หลักสูตร เพื่อปรับปรุงให้นำหลักสูตรไปใช้ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้บริหาร หมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการวิทยาลัย ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และหัวหน้าคณะวิชาช่างไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ในวิทยาลัยเทคนิค สังกัดกองวิทยาลัยเทคนิค กรมอาชีวศึกษา

อาจารย์ผู้สอน หมายถึง อาจารย์ที่ทำการสอนรายวิชาชีวะและวิชาพื้นฐาน ของสาขาวิชาช่างไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์ ในวิทยาลัยเทคนิค สังกัดกองวิทยาลัยเทคนิค กรมอาชีวศึกษา

นักเรียน หมายถึง นักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 (ปวช.3) สาขาวิชาช่างไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์ ในวิทยาลัยเทคนิค สังกัดกองวิทยาลัยเทคนิค กรมอาชีวศึกษา

การเตรียมความพร้อมก่อนการใช้หลักสูตร หมายถึง การจัดปัจจัยและสภาพการณ์ต่าง ๆ ในสถานศึกษา ให้การใช้หลักสูตรบรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

การบริหารหลักสูตร หมายถึง การส่งเสริมและการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้การใช้หลักสูตรเป็นไปด้วยความราบรื่น และมีประสิทธิภาพ

การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร หมายถึง การนำหลักสูตรมาปฏิบัติของอาจารย์ผู้สอน เพื่อให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

การเสนอผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะยึดกรอบการวิจัยเป็นแนวทางในการนำเสนอ โดยจัดลำดับขั้นตอน ในการนำเสนอผลการวิจัยออกเป็น 5 บท ดังนี้

บทที่ 1 บทนำ

กล่าวถึง ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย และลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิจัย

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กล่าวถึง หลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผล การใช้หลักสูตร การใช้หลักสูตรที่เกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมก่อนการใช้หลักสูตร การบริหารหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

กล่าวถึง ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล

กล่าวถึง การวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับในแบบประเมิน โดยการเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปของตาราง ประกอบคำบรรยาย

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

กล่าวถึง วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

ในส่วนสุดท้าย จะเป็นรายการอ้างอิงและภาคผนวก